

Historische Kring Woudsend

De glasnegatieven van Sjerp Tromp

Het zal u vast niet ontgaan zijn dat de regionale pers een aantal maanden geleden veel aandacht schonk aan de zoektocht van het Fries Museum naar informatie over 73 glasnegatieven van voor de Eerste Wereldoorlog die in 2001 aan het museum waren geschonken. Ook de Historische Kring Woudsend kreeg de vraag of wij informatie hadden omdat één van de foto's in Woudsend leek te zijn genomen. De publieke oproep van het Fries Museum zorgde voor een succesvol verlopen zoektocht. Hier willen we u een paar resultaten van de zoektocht laten zien.

Voor ons was een aantal foto's direct herkenbaar en wel uit verhalen van Jan J. de Vries die in de dorpskrant hebben gestaan. Uit die verhalen was de informatie bij die foto's te krijgen. Maar een belangrijke rol bij het verkrijgen van informatie is vervuld door Bouke van Gosliga uit Amstelveen, een nazaat van de fotograaf, Sjerp Tromp. Bouke, die een betrokken donateur van onze Historische Kring is, stamt via z'n moeder Rinske Bouma en grootmoeder Neeltje Osinga af van Rinske Tromp en Douwe Annes Osinga. Met zijn toestemming gebruiken wij voor dit verhaal de informatie die gevonden is bij ongeveer de helft van de 73 glasnegatieven. Maar laten we eerst kennismaken met de fotograaf.

Sjerp Tromp

Sjerp (Jans) Tromp is geboren op 13 mei 1858 te Ypecolsga en daar overleden op 19 maart 1928. Hij was een halfbroer van Rinske Tromp. Sjerp Tromp schijnt nooit gewerkt te hebben, bleef ongehuwd en was door erfenissen van onroerend goed redelijk bemiddeld. Hij was een soort dandy en had tijd en middelen om er een (in die tijd) dure hobby op na te houden. Naar het schijnt maakte of repareerde hij ook klokken. Via zijn vader Jan Jentjes Tromp en diens moeder Margje Sjerps Troelstra stamt Sjerp af van Pier Gerlofs (Grutte Pier) Donia.

Foto rechts: Boerderij Ypecolsga 7, kort na de bouw in 1911. Voor de boerderij de zusjes Akke en Neeltje Osinga.

Bij de glasplaatfoto's die hij maakte van kinderen, familie en kennissen in zijn omgeving speelden twee nog aanwezige boerderijen regelmatig een rol: de boerderij Ypecolsga 7, waar de halfzus van Sjerp (Rinske Tromp getrouwd met Douwe Annes Osinga) woonde en de boerderij Ypecolsga 24, waar zijn vader Jan Jentjes Tromp boer was en waar hij dus is opgegroeid.

Uit familieoverlevering weet Bouke van Gosliga dat als Friessprekende kinderen wel eens te laat op school kwamen, ze (in het Nederlands) vertelden dat ze bij Stroop Tromp op de foto moesten. Voor de niet-Friezen onder ons: Sjerp is naast een eigenaam ook de Friese naam voor stroop.

De glasnegatieven die hij gemaakt heeft zijn altijd in de familie gebleven. In 2001 zijn de foto's door Gerrit Krol (zoon van Akke Osinga, een tante-

zegger van Sjerp) namens de familie geschonken aan het Fries Museum.

Boven een afbeelding van fotograaf Sjerp Tromp.

De foto's

Glasnegatieven zijn doorzichtige glasplaten met daarop een lichtgevoelig zilverlaagje. De fotograaf schoof de plaat in zijn houten camera, verdween zelf onder een zwart doek, riep 'even naar het vogeltje kijken' en haalde dan eventjes de dop van de lens. Klaar. De sluitertijden waren best lang, een halve seconde of langer.

Hier een kleine selectie uit de 73 glasnegatieven van Sjerp Tromp.

We beginnen met een foto uit Woudsend van een boot die versierd is ter ere van 100 jaar onafhankelijkheid van Frankrijk. Het feest werd gevierd op 3 en 4 september 1913. Er was o.a. een schoolfeest met poppenkast, een etalagewedstrijd en een gondelvaart. Stoomboot Woudsend voer bij de gondelvaart voorop en sleepte een lange stoet gondels door de Welle en de Ee. De op de foto afgebeelde boot met de namen van Tjeerd Kampen en Klaas Okma erop heeft ongetwijfeld deel uitgemaakt van deze optocht.

De tweede wat onscherpe foto blijkt te zijn gemaakt voor de schuurdeur van de boerderij Ypecolsga 24 (langs de doorgaande weg van Waterloo richting Elahuizen). Man en paard zijn onbekend. De fraaie schuurdeur is jammer genoeg niet meer aanwezig.

De onderste foto is genomen in het land van de boerderij Ypecolsga 7. Er is bij het melken net melkcontrole. De tweede melker vanaf links is boer Douwe (Annes) Osinga (1865-1925). De linkse melker en de melker achter de driepoot zijn de boerenknechten van Osinga. Niet bekend is wie de melkster rechts is. Verder zien we de melkcontroleur (in pak met stroddas voor) met z'n hulp bij de kist waar de monsters in kwamen.

Voor het bepalen van de locatie waar de foto genomen is heeft de achtergrond een grote rol gespeeld. Links komt net de koepel van de hervormde kerk (nu de protestantse kerk De Karmel) boven de bomen uit. Op de achtergrond de houtzaagmolen De Jager met daarvoor de arbeidershuisjes in de Gloppe. Rechts op de achtergrond de boerderij van Berend Okma, later Sieperda. Een bijzonder plaatje.

Foto boven: Deze foto is genomen op de dam voor de oude boerderij ('de Theebus') van Ypecolsga 7. Op de foto staan Akke (rechts) en Neeltje Osinga. Het zijn de twee dochters van Douwe (Annes) Osinga en Rinske Tromp, de bewoners van de boerderij 7.

Foto boven: Volgens lek van der Hoek-Bouma (geboren in 1920, kleindochter van Rinske Tromp en opgegroeid op de boerderij op Ypecolsga 7) is dit Uilke Visser, de echtgenoot van Akke Tromp. Ze trouwden op 17 mei 1919. Het echtpaar heeft later de boerderij Ypecolsga 24 overgenomen.

De hannekemaaiers op de boerderij van Hylke Tromp op Ypecolsga 24. Hylke Tromp (geb. 4 juli 1866) staat zelf rechts met hooivork met naast hem zijn enige dochter Akke (geb. 9 januari 1896). Hylke Tromp is een oudere broer van Rinske Tromp. Hij was getrouwd met Sipkjen Osinga (geb. 14 mei 1867). Zij overleed in 1919.

Glasnegatieven zijn erg kwetsbaar, een vingerafdruk krijg je er niet meer af en ze willen gemakkelijk breken, zoals met dit exemplaar is gebeurd. De foto is kort na de oplevering van de nieuwe boerderij in 1911 genomen voor de vrijstaande schuur. De oude kleine boerderij die voor de nieuwbouw plaats moest maken werd vanwege de vorm 'de Theebus' genoemd.

Op de foto zien we Anne Douwes Osinga en zijn vrouw Neeltje Nauta met de kinderen en hun echtgenoten. Totaal inclusief de ouders 8 echtparen.

Vooran van links naar rechts: Imkje Wielinga (1872), Pietrik Schotanus (1878), Corneliske Osinga (1861), Neeltje Nauta (1833), Anne Douwes Osinga (1831), Sipkjen Osinga (1857), Uilkje Hoekstra (1857), Rinske Tromp (1869), Lieuwkje Hoekstra (1867).

Bij het opsporen van de personen op de glasplaatfoto's heeft Bouke van Gosliga gebruik gemaakt van diverse bronnen. Het betreft de stambomen van de familie Tromp en Osinga, verschillende artikelen van Jan J. de Vries in dorpsblad Driuwpölle Wâldsein, verhalen van familieleden en informatie uit fotoalbums van de familie Bouma en Osinga. Ook heeft hij de foto's samen met leden van de Historische Kring Woudsend bekeken. Verder heeft hij de beelden met zijn neef Bauke de Jong, één van de huidige eigenaren van de boerderij Ypecolsga 7, doorgenomen.

Staande vlnr: Jurjen Osinga (1874), Michiel Osinga (1871), Jan Attema (1859), Auke Osinga (1859), Tjitte Osinga (1857), Haring Osinga (1868) en Douwe Osinga (1865).

Een andere versie van deze foto met kleine verschillen heeft in de bijlage van de Leeuwarder Courant van zaterdag 17 april 1982 gestaan. Ook heeft die foto al eens eerder in de dorpskrant gestaan en wel in juni 2005 bij het verhaal dat Jan J. de Vries schreef over de boerderij Ypecolsga 7 en de bewoners.

Fries Museum

De 73 glasnegatieven zijn te bekijken op de website van het Fries Museum (<https://www.friesmuseum.nl/collectie/een-greep-uit-de-collectie/recht-in-de-lens/>). Ook op onze website www.historiewoudsend.nl staat een link naar deze website.

Van bijna de helft van de glasplaatfoto's zijn nog geen gegevens bekend. Reacties zijn daarom nog steeds welkom.

Verantwoording

De auteursrechten van de in dit artikel gebruikte afbeeldingen berusten bij het Fries Museum. De foto van de fotograaf Sjerp Tromp komt uit de collectie van de familie.

Dank aan Marlies Stoter, conservator oude kunst bij het Fries Museum, en aan Bouke van Gosliga.

Siemon de Vries
e-mail: hkwoudsend@gmail.com